

Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
94^e Jaargang, nr. 8 september 2023*

*Jezus in Mattheus 6:
Kijk eens naar de lelies in het veld hoe ze groeien en bloeien in het gras.
Kijk eens hoe ze groeien.....*

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**
Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64**

t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'.

Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461 / 06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

Inhoud

Van de redactie	4
Mijn God.....	5
Najaarsbijeenkomst.....	6
‘Van machteloosheid naar actieve hoop’.....	7
Je kunt tranen vergieten of glimlachen.....	9
Wonderen	10
De andere kant.....	13
De Wijdingssamenkomst.....	14
Outreach→ uitreiken,	17
Van atheïst tot Quaker	21
Het Quaker-geloof begrijpen via het dagboek van George Fox.....	25
Leren volgen.....	28
Muziek maken tegen kernwapens	30
Bescherming asielzoekers bereikt ondergrens.	33
Wereldproblemen te lijf vanuit mijn tuin	35
Whanganui	38
Klimaatactie.....	40
Vrienden in het hele land	41
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?	42
De verwondering in de tuin van Lucas de Groot.....	43
Bloemen en insecten.....	44

De Grensbijeenkomst

De grensbijeenkomst van Quakers uit Duitsland, Frankrijk, België en Nederland wordt dit jaar gehouden op 8, 9 en 10 september in het Nivonhuis in Heerlen. Het thema is ‘Climate Justice’, klimaatrechtvaardigheid.

Van de redactie

Wie of wat is mijn God? Dit is belangrijk voor ons persoonlijke leven, voor de energie die we voelen, voor onze contacten met onze medemensen en wat we in deze wereld voor positiefs bijdragen.

Het artikel ‘Van atheïst tot Quaker’ spreekt mij erg aan, omdat het zo mooi de eigen beleving vertolkt en de zachte overgang van ontkennen naar open staan voor de diepe bronnen van het leven.

Dit is de kern waar het in een mensenleven om gaat. Voor elke religie en ook voor wie niet actief iets met religie heeft. Het gaat er niet om welke woorden we gebruiken, maar om welke gevoelens we ervaren. Bij negatieve ervaringen met religie of juist ontkenning van religie stroomt de energie weg bij het horen of gebruik van het woord God. Gelukkig ben ik zelf vrijzinnig opgevoed en heb vooral positieve ervaringen met zondagschool, kerken en catechisatie. Maar toen ik een jaar of 15 was heb ik dit toch losgelaten en mijn eigen weg gezocht. Via yoga en boeddhisme ben ik weer op terug bij religie gekomen. Ik voel zoveel diepgang en rust bij het stilzijn in de meening dat ik met veel voldoening de stilte in ga. Soms krijgt de slaap even de overhand, maar daarna komt de energie om te voelen wat er in de diepste lagen van mijn onderbewuste leeft. Dat betekent, dat er soms heftig verdriet boven komt als ik het nieuws toelaat van vluchtelingen die omkomen op zee of in een bos verbranden, van andere effecten van de klimaatcrisis. Dat betekent ook dat ik een krachtige energie voel als ik denk aan wat ik zelf kan doen in mijn eigen leven, in mijn stad en in mijn eigen buurt, alleen of samen met anderen. Dat betekent ook dat ik het makkelijker vind om het gevoel van wanhoop, dat het allemaal niet genoeg is kan loslaten.

Wat me heel erg helpt, is om ook tijd te nemen om te focussen op wat er allemaal zo mooi is om ons heen. Het bezoek aan de bloementuin van Margo en Lucas de Groot was hiervoor een prachtige gelegenheid. Niet alleen de schitterende kleuren en de fantastische vormen maar ook de intrigerende zweefvliegen, hommels en libellen die ik aandacht mocht geven. De voorkant en de twee laatste bladzijden van deze Vriendenkring geven je een indruk, geniet mee met mij. Deze levensvormen laten zien hoe onbegrijpelijk mooi ze zijn. Als wetenschappelijk opgeleide bioloog spreekt mij de quote van Newton zo sterk aan: *“Wat wij weten is een druppel, wat wij niet weten is een oceaan.”*

Ik hoop dat deze Vriendenkring, jou als lezer kan helpen om jouw eigen weg hierin te vinden!

Heel veel inspiratie bij het lezen van deze nieuwe Vriendenkring
Sytse Tjallingii (redacteur)

Mijn God.

Door Judy Clinton, Uit: *The Friend*, 4 januari 2019, Vert. Nel Bennema

Wie of wat is mijn God?
Mijn God is de vrede en de inspiratie die ik ervaar als ik me in de schoonheid van de natuur bevind. Het is dat geweldige moment van verwondering over de grootsheid van de schepping, waarin ik losraak uit mijn kleine, miezerige, angstige, kleindenkende zelf en eenvoudig tot rust kom bij wat bestaat. Ik verlang niets en heb niets nodig. Wat er **is**, is voldoende.

De schoonheid in de natuur: een koolwitje

Mijn God is er wanneer ik me geroepen voel om me uit te spreken tegen onrecht of een of andere vorm van oneerlijkheid. Mijn God lijdt pijn binnen in mij wanneer degenen die ik liefheb lijden, en wil dat ik iets doe om dat lijden te verlichten. Mijn God schiet te hulp op onvoorziene momenten en verheldert zaken die verward en chaotisch waren. Mijn God heeft het volledige beeld; ik heb slechts fragmenten. Mijn God kan tot mij spreken via andere mensen, gebeurtenissen en in de stilte. Mijn God kan mij vrede brengen en troost, of mij van binnen zo onrustig maken dat ik mij gedwongen voel om te handelen, of niet te handelen. Mijn God is de stille, kleine stem in mij, die maar al te gemakkelijk niet wordt gehoord door activiteiten, dwangmatig denken en uiterlijk lawaai. Mijn God is mijn wijze zelf, het zelf dat van oorsprong begripvol is en een creatief vermogen heeft. Mijn God kan niet worden ingetoemd. Niet in een doos worden opgeborgen. Niet worden gedefinieerd, gecategoriseerd, gemeten, getaxeerd of bewezen. Mijn God is zowel immens groot als direct aanwezig binnen in mij.

Mijn God is mysterieus, ver verwijderd van mijn begripsvermogen, maar mijn God ken ik van binnen: in mijn hart, in mijn ziel, als ik innerlijk stil word en ontvankelijk voor wat eenvoudig is, in mijn diepste innerlijk. Mijn God kan door geen enkele religie worden geclaimd, hoewel alle godsdiensten wijzen naar de ene God zonder wie wij er niet zouden kunnen zijn en geen betekenis zouden kunnen hebben. Mijn God ken ik uit ervaring, maar is niet te verklaren of te bevatten met mijn verstand. Ik verlang naar mijn God, toch is mijn God er altijd en wacht op mij.

Najaarsbijeenkomst

op 28 oktober, Johannes kerk in Amersfoort.

Hierbij nodigen we jullie uit om op 28 oktober mee te doen met een dag georganiseerd door de commissie Organisatie in het Licht.

We zullen ons die dag in een setting van Vriendschap bezig houden met de huizen die we in beheer hebben gekregen van onze overleden Quakervoorouders.

Vanuit de Algemene Vergadering in mei heeft de Commissie Organisatie in het Licht de opdracht gekregen om hier verder mee aan de slag te gaan, in samenwerking met de Commissie Huizenbeheer en de Financiële Commissie. Een eerste stap is deze gedachten uitwisseling. Tijdens deze bijeenkomst hoeven we niet tot besluiten te komen. We kunnen op onze Quaker manier vanuit de Stilte met elkaar afstemmen in welke richting we door de Geest geleid worden.

De dag zal dus zijn op 28 oktober, van 10.30 tot 16.30 in de Johanneskerk in Amersfoort. Je kunt je alvast aanmelden bij het secretariaat:

secretariaat@quakers.nu

Zet de datum vast in je agenda en meld je aan, zodat we weten hoeveel soep we maken. Neem je eigen broodje mee. Wij zorgen voor thee en koffie en soep. We sturen begin oktober een uitgebreider programma.

Licht in de organisatie, zonsopgang in het bos van Zandhoven, foto, red.

'Van machteloosheid naar actieve hoop'

Zaterdag 7 oktober 2023

Een studiedag in Amersfoort van en voor Quakers en Doopsgezinden over onze relatie met de aarde.

Klimaatverandering is een omvangrijk probleem en veel te groot voor een enkeling! De veranderingen zijn overduidelijk en desondanks gaan mensen door op de ingeslagen en heilloze weg. 'Business-as usual' noemt Joanna Macy dat.

- *Heeft het dan wel zin om je er tegen te verzetten?*
- *Protest is toch aan dovemansoren gericht?*
- *Je blijft toch alleen maar zitten met een gevoel van machteloosheid?*

Of toch niet? Daarom is er op zaterdag 7 oktober een werkdag in de Johanneskerk in Amersfoort. Tijdens deze dag willen we met elkaar nadenken over onze relatie met de wereld om ons heen. Een relatie die onder druk staat en een relatie waarin een gevoel van machteloosheid een grote rol speelt. Hoe ga je daar in Godsnaam mee om?

Wat is 'Actieve Hoop' en wie is Joanna Macy?

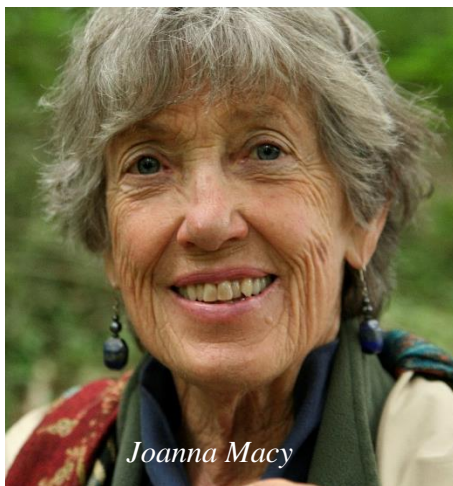
Tijdens de dag wordt o.a. geput uit het werk van Joanna Macy, zoals dat is verwoord in het boek 'Actieve hoop'. Joanna Macy is eco-filosoof en is een belangrijke stem in de bewegingen voor vrede, gerechtigheid en milieu. Zij verweeft haar wetenschap met vijf decennia van activisme.

Zij zegt onder meer:

'De omvang van de uitdagingen waar we als mensheid mee geconfronteerd worden is voor velen moeilijk te bevatten. Actieve Hoop laat zien hoe we te midden van een wereldwijde noodsituatie de moed en de kracht kunnen verzamelen om met deze crisis om te gaan.'

In het boek 'Actieve Hoop' roept Macy om gevoelens die het klimaatprobleem oproept niet te verdringen: 'Accepteer gevoeld verdriet', 'Laat boosheid toe' en 'Omarm de verwarring'. Dat soort momenten kunnen volgens haar het begin zijn van een grote transformatie, de grote ommekeer, zoals zij dit noemt.

Kortom:

- Wanneer:** Zaterdag 7 oktober 2023 van 10.30 – 16.30 uur
- Wat:** Werkdag met als thema: 'van Machteloosheid naar Actieve hoop'
- Waar:** Johanneskerk in Amersfoort
- Wat nog meer:** Neem zelf brood mee, wij zorgen voor koffie, thee, soep, melk en vruchtensap etc.
- Opgave voor 30 september bij:** Gerrit Jan Romeijn: secretariaat@dgwereldwerk.nl

De omvang van de uitdagingen waar we als mensheid mee geconfronteerd worden, is voor velen moeilijk te bevatten. Actieve Hoop laat zien hoe we te midden van een planetaire noodsituatie de moed en de kracht kunnen verzamelen om met deze crisis om te gaan. De auteurs presenteren in dit boek een praktische methode waarmee we ons kunnen bevrijden van de machteloosheid en moedeloosheid tegenover de omvang van de problemen die op ons afkomen. Hun werkwijze bevat hanteerbare instrumenten om de chaos waarin we zitten onder ogen te zien en een actieve rol te spelen in de 'Grote Ommekeer': de transitie van een industriële groeimaatschappij naar een samenleving die levens ondersteunt. Ecofilosoof Joanna Macy is expert in de algemene systeemtheorie en 'deep ecology'. Zij verbindt haar theoretische kennis met vijf decennia activisme en is een zeer gerespecteerde stem in vredes-, rechtvaardigheids- en milieubewegingen. Zij ontwikkelde het 'Werk dat Weer Verbindt': een baanbrekend theoretisch kader voor persoonlijke en sociale verandering. Arts en coach dr. Chris Johnstone is specialist in de psychologie van veerkracht, geluk en positieve verandering.

Je kunt tranen vergieten of glimlachen

Charles Henry Brent (1862-1929)
Ingezonden en vertaling Nel Bennema.*

Charles Henry Brent

*You can shed tears that she is gone
Or you can smile because she has lived
You can close your eyes and pray that she will
come back
Or you can open your eyes and see all that she has left
Your heart can be empty because you can't see her
Or you can be full of the love that you have shared Bisschop Charles Brent*
You can turn your back on tomorrow and live yesterday
Or you can be happy for tomorrow because of yesterday
You can remember her and only that she has gone
Or you can cherish her memory and let it live on
You can cry and close your mind, be empty and turn your back
Or you can do what she would want: smile, open your eyes,
love and go on.*

*Je kunt huilen omdat ze er niet meer is
Of je kunt glimlachen omdat ze heeft geleefd
Je kunt je ogen sluiten en bidden dat ze zal terugkomen
Of je kunt je ogen openen en alles zien wat zij heeft achtergelaten
Je hart kan leeg zijn omdat je haar niet kunt zien
Of je kunt vervuld zijn van de liefde die je hebt gedeeld
Je kunt morgen de rug toekeren en in gisteren leven
of je kunt morgen gelukkig zijn vanwege gisteren
Je kunt haar herdenken en alleen omdat zij er niet meer is
Of je kunt de herinnering aan haar koesteren en voort laten leven
Je kunt huilen en je geest op slot doen, wezenloos zijn en je afkeren
Of je kunt doen wat zij zou willen: glimlachen, je ogen openen, liefhebben en verder
gaan.*

**Charles Henry Brent (9 april 1862 - 27 maart 1929) was de eerste missionaire bisschop van de Filipijnse eilanden (1902–1918) van de Episcopalische Kerk; Algemeen Kapeiaan van de Amerikaanse Troepen in de Eerste Wereldoorlog (1917-1918); en bisschop van het bisdom West-New York van de Episcopalische Kerk (1918–1929).*

Wonderen

Verslag van 'Quakers-en-ik' van 17 aug.: Door Mattanja Schwencke

Elk grassprietje heeft een eigen verhaal. Als ik kijk naar die grassprietten met een druppel eraan, en ik zie daar de zon overheen komen, dan ben ik diep onder de indruk van wat ik zie. Dat was het uitgangspunt voor ons gesprek. Samen met het lied van Pete Seeger: "God bless the grass that grows through the crack"

Er zijn zoveel wonderen.

Wijngaardslak kruipt omhoog.

- Een ontzettend dikke wijngaardslak kruipt omhoog. Al weet ik hoe de slak dat kan doen, dan nog vind ik het een wonder dat zo'n slak met dat zware huis op de rug dat kan.
- Ik zag een prachtige zonsondergang met geweldige kleuren. Dat was zo indrukwekkend, dat ik me er klein bij voelde.
- In een tuin stonden maar liefst tien reuzenbovisten van wel 40 cm in doorsnee en 20 cm hoog. En die groeien dan uit dunne schimmeldraadjes onder de grond! Er stond ook een parasolzwam, dat was een kunstwerk.
- Hoeveel mensen er ook al geboren zijn, het blijft voor mij een wonder dat er uit slechts twee celletjes zo'n complex wezentje kan ontstaan.
- Na ruim 35 jaar heb ik een oude vriend gezond en wel teruggevonden, terwijl ik vreesde dat hij al dood zou zijn.
- Laatst in een Leger des Heils-winkel zat een meisje in haar rolstoel. Ze was zowel verstandelijk als lichamelijk gehandicapt. Het meisje trok mij naar zich toe en kustte me. Ze straalde en liet me niet los. Het was zo mooi om haar onbevangenheid te zien.

- Mussen zijn zo bijzonder. Ze kunnen zelfs vliegen bij windkracht 7, terwijl ze maar 25 gram wegen. Ze vliegen dicht opeen en zijn heel sociaal.
- Aan de Engelse zuidkust liggen heel veel stenen en ze zijn allemaal verschillend, sommige lijken op een hart of op iets anders. Stenen zijn net zo verschillend als wij mensen, of mussen of grassprietten.
- Ik heb geleerd om mijn vijand, dat is mijn ziekte, lief te hebben. Daardoor kan ik zien dat er mensen zijn die mij helpen. Dat is ook een wonder.

Is het een voorrecht om wonderen te zien? Zie je ze beter als je er de ruimte voor hebt omdat je niet hoeft te vechten voor je bestaan bijvoorbeeld?

- Je ziet meer als je er helemaal met je aandacht bij bent, dan wanneer je in gedachten bent.
- Als je meer over iemand weet, zie je het wonder, dat die persoon is, ook beter. En dat geldt ook voor bijvoorbeeld tonijnen. Als je daar een documentaire over ziet, begrijp je het wonder, dat dat dier is, beter.
- De directeur van het natuurhistorisch museum in Bethlehem, liet vol enthousiasme de bloemen in de tuin zien, terwijl hij daar in de ellende zit.

Bloem met bij in de tuin van het Natuur Historisch Museum in Bethlehem

- Bisschop Tutu en de Dalai Lama verheugden zich enorm in het wonder dat ze nog leefden, juist doordat ze wisten dat anderen hen naar het leven stonden.
- Na een depressie zag ik in het voorjaar de bomen aan de overkant weer groen worden en realiseerde me dat ik dat het jaar ervoor, tijdens die depressie, helemaal niet had gezien.
- Je hebt mensen in moeilijke omstandigheden die nooit iets moois zien en mensen die altijd wel weer een wondertje ervaren.

De wonderen doen iets met je.

- Als een dier mijn pad kruist, vraag ik mij af wat het dier me wil zeggen, of het een boodschapper is. Het is misschien projectie van mij, maar als ik een ree zie vlak nadat ik een besluit heb genomen, dan voelt dat als een bevestiging.
- De druppel in de zon, heeft me geholpen om beter te kijken. Laatst waren er geen druppels, maar ik zag wel in hetzelfde grasveld twaalf verschillende

soorten bloemen. Die rijkdom aan planten was eenzelfde soort wonder als die druppels in de zon.

- Boerenzwaluwen kunnen een groot deel van de dag in de lucht blijven. Ze zijn zo mooi en sierlijk als ze over de dijk strijken. Ik bewonder ze en dat neem ik mee in de loop van de dag. Ze zijn een tegenwicht voor de ellende in de wereld. Daardoor kan ik kijken wat ik kan doen om de ellende te verlichten zonder de hele wereld op mijn nek te nemen.

- Als je van al die wonderen van de natuur kan genieten, raak je ermee verbonden. Dan wil je al het moois ook beschermen.

- Ik ga naar 'The Counsel of all Beings' waar we ons gaan inleven in alle wezens: dieren, planten, stenen. Welke boodschap geven ze ons? Het is een oefening van Joanna Macy in actieve hoop.

We hebben afgesloten met een woord dat ieder van ons meeneemt: bewondering, verscheidenheid, openheid, verdraagzaamheid, zien.

Een anekdote

Vannacht werd ik gewekt met de gedachten, ik hoor 'n motje in mijn oor, en zag een motje op mijn kussen zitten, het motje prevelde wat in mijn oren, maar ik versta geen motjestaal. Dus is het voor mij maar gissen.

Het verbaast mij toch steeds weer: door wie wordt dat motje geleid.

Want aan mij is niet gevraagd rond te mogen fladderen. Het is waar-

schijnlijk een stille kracht die dat bewerkstelligt. Die zal toch wel een naam hebben zeker. Ik zal eens in het Heilig woordenboek speuren, wacht maar even, ik kom er zo aan, hoor. Ik weet het nu, het is de H. Geest, met 'n zaklampje bij zich, zodat hij Zijn Licht kan laten schijnen en dat is geen kunstlicht, zoals bij de kermis.

Ad Schillemans

bonte brandnetelmot op mijn hand

De andere kant

Gedicht ingezonden door Nel Bennema

Wat er zal gebeuren aan de andere kant,
Wanneer voor mij alles zal zijn terechtge-
komen in de Eeuwigheid.

Ik weet het niet:
Ik geloof, ik geloof alleen
Dat er liefde wacht.

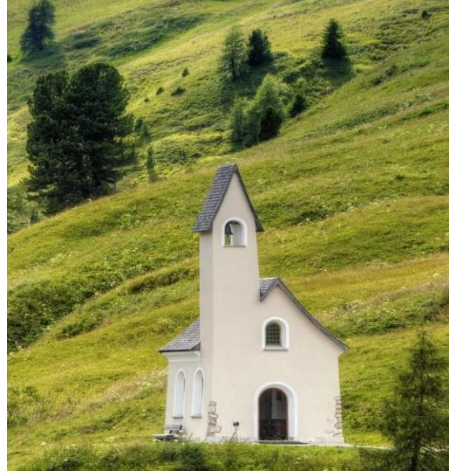
Ik weet dat ik toch mijn balans zal moe-
ten opmaken
Arm en geen man van gewicht
Maar denk niet dat ik wanhopig ben:
Ik geloof, geloof zo zeker dat er Liefde op mijn wacht.

Praat me niet over de glorie en de lofzangen van de zaligen,
En zeg me helemaal niets meer over engelen.
Alles wat ik kan geloven, en koppig zal blijven geloven
Is dat er een Liefde is die op mij wacht.

Nu is mijn einde zo nabij en wat zal ik zeggen?
Oh, maar blijf glimlachten.
Wat ik heb geloofd en wat ik bij het naderen van de dood nog vaster zal ge-
loven,
Is dat ik op weg ben naar een Liefde en het is in de Liefde dat ik zachtjes zal
verzinken.

Als ik sterf, huil dan niet, het is een Liefde die mij meeneemt,
Als ik bang ben – en waarom niet?
Herinner mij er dan aan
Dat er een Liefde is, een Liefde die op mij wacht.
Die mij helemaal zal opnemen in haar Vreugde, in haar Licht.
Amen.

*Door de eeuwen heen is dit gebed vele malen uit het Spaans vertaald, met di-
verse wijzigingen en toevoegingen.
Tijdens één van onze wandelingen in Frankrijk, vele jaren geleden, heb ik dit
meegenomen uit een klein Romaans dorpskerkje. De kerkdeur stond wijd open,
zoals altijd in die kleine dorpskerkjes. Binnen was het geloof van vele eeuwen
geloven nog voelbaar; de tijd viel even weg. Soms is een kerk meer dan een
hoop stenen.*

De Wijdingssamenkomst

Verslag van 'Quakers en ik' van 20 juli, door Marlies Tjallingii

Hoe stel ik mij open tijdens de Wijdingssamenkomst?

Wat ervaar ik dan?

Wat helpt mij daarbij om me open te stellen?

Wat zit me soms dwars, zodat ik me niet kan openstellen?

Hoe bereid ik me voor om met hart en ziel mee te kunnen doen?

Waataan merk ik achteraf dat ik mee heb gedaan met de wijdingssamenkomst?

Quaker Wijdeningsamenkomst in Bennekom

We komen weer online bij elkaar, we zijn met zes Vrienden. De vragen houden ons allemaal bezig en we leren van elkaar hoe we de wijdingssamenkomst beleven.

In de wijdingssamenkomst hebben we verschillende manieren om ons te concentreren. Als er 'Ik' staat of 'mij' zijn dit iedere keer andere deelnemers aan deze bijeenkomst van Quakers-en-ik:

- Contact maken met mijn lichaam, met mijn adem, dan stopt mijn hoofd met van alles te bedenken.
- Loslaten van alle gedachten over wat ik heb gedaan, wat ik nog moet doen, soms val ik in slaap en daarna heb ik dan vaak een diepe ervaring en waardevolle gedachten

- Voor mij is het niet zo gemakkelijk om mijn gedachten uit te schakelen, ik ben al een tijd niet geweest, daarom kan ik me niet zo gemakkelijk verbonden voelen met de mensen, die ik niet ken, als ik mee doe aan een retraite is dat gemakkelijker.
- Als ik alleen mediteer kom ik sneller de diepte in. Maar ik voel bij de Wijdingssamenkomst vooral verbondenheid bij het nagesprek.
- Als je in stilte bij elkaar komt, dan ken je de mensen niet en dat is niet echt fijn voor mij.

We hebben allemaal andere groepen. Dus het gaat niet steeds hetzelfde. Het is de regel dat we meteen stil zijn en dat we niet praten nadat de eerste Vriend zit. Voor mensen die nieuw zijn kan dit vervreemdend werken. Hoe zou het zijn dat we nieuwe mensen vooraf naar hun naam vragen en hen welkom heten? Niet om een lang gesprek te voeren, wel om hen welkom te heten.

We hebben het over de taak van de deurwacht gehad, die wel de mensen welkom heet en zegt waar ze kunnen gaan zitten. Is het ook de taak van de deurwacht om iemand te vragen om de bijdrage kort te houden? Dit zou ook een taak van een elder kunnen zijn. Die hebben we niet aangewezen, dus misschien zijn we wel allemaal elders. Maar hoe weet ik nu dat ik iemand aanspreek op haar of zijn misschien wel heel lange bijdrage?

In Bennekom en in Deventer hebben we niet echt een deurwacht. Wel gaat de sleutel soms met iemand anders mee, zodat we deze taak variëren. We wisselen hierover uit en voelen dat we aan het leren zijn over hoe we mee doen met de Wijdingssamenkomst.

Als iemand een bijdrage geeft die te lang is of ons niet aanspreekt dat is het ook een kwestie van accepteren en loslaten. Misschien kan iemand, kan ik, achteraf iets zeggen over de bijdrage, wat je wel of niet aansprak.

Hoe bereiden we ons voor op de Wijdingsamenkomst?

Het lezen van de door Frieda Oudakker vertaalde Pendle Hill brochure van de Vier deuren naar de Wijdingssamenkomst is een hulp. Deze lees ik onderweg in de trein naar de wijdingssamenkomst. Maar of we alle deuren kunnen door gaan is nog de vraag.

Het gesprek na de wijdingssamenkomst ervaren we als heel verbindend. Dat is voor één van ons de reden om naar de wijdingssamenkomst te gaan. Meer nog dan het uur stil zijn samen. Uitwisselen hoe we allemaal in het leven staan, door het uur stil zijn samen, gaan deze gesprekken

vaak dieper dan onze alledaagse contacten.

Maar ook is er de ervaring dat de stilte de hele dag met ons mee gaat. Zoals Thomas Kelly beschrijft dat er als het ware twee lagen zijn: de diepe stille laag die er altijd is en de bovenlaag waar je met het alledaagse bezig bent. Door meer stil te zijn kun je leren om gemakkelijk met die diepe laag contact te hebben en in contact te blijven.

Als we regelmatig met de wijdingssamenkomsten mee doen, dan heeft dat effect op de lange termijn.

Door het mee doen ook online ervaar ik dat ik geestelijk gegroeid ben. De vraag van George Fox: 'wat zeg je zelf hierover', is een belangrijke vraag voor me.

George Fox: Christ say this....but

What Canst Thou Say?

Het helpt om een tekst, bijvoorbeeld een zin van een zegenbede die in de kerken gezegd wordt: "Geef uw vrede" voor mezelf te zeggen als een soort mantra. Dat helpt en maakt stil.

Het lied van kees Boeke, waarin de zin voor komt: "in de stilte is in mijn denken Gods gedachte opgegaan". Het kan gebeuren dat er eerst allemaal gedachten zijn en dan het dan stil wordt. Dan kunnen er gedachten boven komen die we niet van te voren hadden geweten, alsof de gedachte van een dieper niveau komt.

Door de dag heen buiten de wijdingssamenkomst is het ook van belang om stilte te ervaren en bijvoorbeeld een intentie voor de dag te zetten. Die je dan mee neemt de dag in. Dat kan ook door de natuur in te gaan en daar de verdieping, de levenskracht en de verbinding te voelen.

Wat nemen we mee van ons gesprek?

Samen leren, uitwisselen, fijne gesprekken, openheid en kwetsbaarheid, intimiteit van de uitwisseling, het is als een cadeau om zo samen te zijn. Ik wil dit nog wel herkauwen.

Er is een enorme diepgang, waar we mooie dingen uitwisselen, dingen waar iedereen naar zoekt.

Ik zag verheugde gezichten op wat ik zei.

Dat is herkenning en erkenning.

Outreach → uitreiken,

Verslag van de streekdag van de Midden en Zuid Nederlandse Quaker op 27 augustus

Door Marlies Tjallingii

Het is onze jaarlijkse streekdag, Deze keer komen we samen in het huis van Jelena Kasteel, in Veenendaal/Rhenen. Haar huis is gebouwd precies op de grens van beide dorpen. Als ik met Jelena even naar buiten loop, zegt ze: Hier is Veenendaal en nu sta je in Rhenen.

We hebben eerst de Wijdingsamenkomst. De poes is er deel van. Ze loopt steeds rondjes onder onze stoelen door. Ze wil er echt bij zijn. Dat brengt ons steeds weer in het Hier en Nu. Als we na de lunch een gesprek hebben is ze er niet meer bij.

De wijdingsamenkomst in Rhenen

Ons thema is Outreach ofwel hoe maken we ons bekend? Daarvoor heeft Lucas de Groot een stukje geschreven. We bespreken dit, aangevuld met een stuk van Robert van den Leensel, één van onze vaste bezoekers.

We lezen de tekst van Lucas de Groot voor.

Outreach door Vrienden. Uitreiken is eigenlijk wel een leuke benaming voor uitleggen waar je als groep voor staat. Dat zouden we (vaker) moeten doen. In Engeland hebben Vrienden het voordeel dat ze landelijk veel bekender zijn dan hier. Ze zijn van oudsher gerespecteerd door hun daden(de waarheid spreken, eerlijk met geld om gaan en daardoor eerlijke bankiers , goeie chocola maken(Cadbury) en vooral door hun steevaste opkomen voor de

verdrukten en hulpelozen (gevangeniswezen en psychiatrie). Daarom stond Elizabeth Fry ook tientallen jaren op het briefje van 20 pond. Plaatselijk zag ik op mijn 5 maanden wandeltocht door Engeland dat Vrienden zich vooral "outreachen" via hun Acties op velerlei gebieden

Dus eigenlijk onbedoeld zo reclame maken. Reclame maken schijnt trouwens binnen Quakers, ook in ons land, een beetje 'not done' te zijn. Ik stel hierbij voor om geen taboes hierover te hanteren. Laten we uitreiken, enthousiasmeren. Op welke manier dan ook. Want anders sterven we uit en dat zou volgens een niet-Quaker heel erg jammer zijn. Bijv. kan het in een krant (bijv. Trouw) als volgt klinken: "Omdat je gelooft in het goddelijke in ieder mens kom je al 400 jaar samen in een kring om een uur stil te zijn. Om heel misschien dichterbij dat van God te komen. Om soms op te staan als je daarover iets wilt zeggen. Geen dominee of orgel, slechts jezelf als maatstaf..." Religieus Genootschap van Vrienden of Quakers.nu. Bovenstaande kost op pagina drie 1500,- Doe het 4 zaterdagen en zie of er iets gebeurt na een maand. (bijv. Bezoek aan de website) Er is 200.000,- En echt, er is een grote behoefte aan inkeer, aan samenzijn zonder dogma's. En echt, als je niet meer met T-shirt aan met daarop de woorden: "Ik ben een Quaker, vraag me waarom", wilt lopen, kijk dan wat wel past bij jou. Of verander de tekst elke zaterdag. Laten we iets dergelijks als MiZuNe voorstellen zodat er landelijk beweging komt.

Dan komt de vraag: Hoe heb jij de Quakers leren kennen? We maken een rondje en ieder vertelt, hoe zij of hij de Quakers heeft gevonden. Hoe boeiend is het om weer eens van ieder een verhaal te horen over de geschiedenis met de Quakers. Wat kwam er zo al naar voren?

- Het lezen van de boeken Jan de Hartog.
- Een spiritueel café in Deventer, waar Sytse en Marianne iets vertelden over de Quakers.
- Een Western in zwart wit, waar een Quaker gezin een andere manier van reageren op geweld had: ze gingen zitten en werden stil.
- Ook Quaker oats.
- Zoekend naar een ander religieus dak boven mijn hoofd, kwamen we bij de Quakers: daar vond ik een integratie van mystiek en politieke betrokkenheid.
- TV crimi-serie waarin een Quakervrouw een rol speelde
- De website van de Quakers daarin vond ik het telefoonnummer van Els en zo ben ik in Bennekom gekomen.
- Wonend in Amerika, was er een vriendinnetje van onze kinderen aan de

overkant van de straat die uit een Quakergezin kwam, daarna zag ik in Nederland een bericht in Trouw over een Quaker retraite. Ik nam contact op met Miep Liefink, die me meteen uitnodigde voor de Algemene Vergadering die een week later in Woudschoten was. Ook las ik de boeken van Jan de Hartog.

- Na de sociale academie was ik te jong om te gaan werken, toen zei de directeur van de opleiding tegen mij en een studiegenootje, dat het mogelijk was om als hulp in Woodbrooke te gaan werken in Birmingham, daar was ik 7 maanden. Nadat ik in Nederland terug kwam, riep Pieter Ketner jonge vrienden bij elkaar, waar ik aan mee deed.
- Op het station in Amsterdam hingen affiches van de Quakers, zo ben ik er bij gekomen, nadat ik niet meer tevreden was over de dominee, die leger predikant was geweest.

Posters van de Quakers in UK uit 2016

Velen van ons komen uit andere kerken en hebben die achter ons gelaten. Wat vonden we bij de Quakers?

Een gemeenschap waar ik bij hoor. Ik voel me steeds meer thuis. Ook twijfels: hoor ik er wel bij? Ook wil ik me wel binden aan deze groep? Wat ik mooi vind is dat ik niet iets dogmatisch hoeft te geloven. Iedereen is welkom, ook ik met een agnostische achtergrond.

Op tafel liggen een boekenlegger met een mooie Q erop, op de achterkant staat de tekst: “Mijn ziel heeft haar huis in de Stilte”.

‘De duurste vrede is goedkoper dan de goedkoopste oorlog’, staat op een strookje papier met de uitgaven aan wapens door de verschillende landen. De Quakers hebben misschien wel de simpelste manier om bij elkaar te komen en de moeilijkste manier omdat je zelf je geloof vorm geeft.

Er liggen ook badges op tafel: Ik ben een Quaker, vraag me waarom. Joke heeft een T-shirt aan met een Q erop en de website van Britse Quakers..

Er zijn Quaker missionarissen, de Quaker kerken die daardoor ontstaan zijn,

zijn vaak groter dan de stille ongeprogrammeerde groepen, die vaak klein zijn.

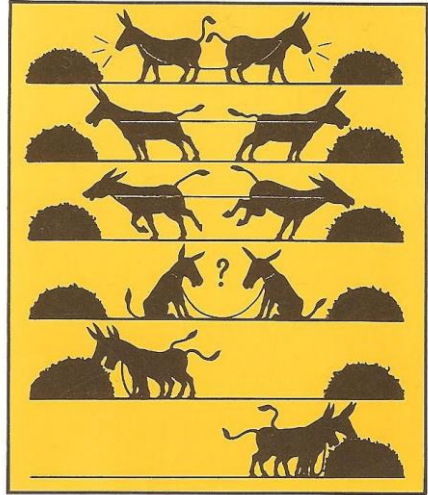
Ik zet nog eens op een rij wat er allemaal langs is gekomen:

- Lid zijn van de Raad van Kerken in Bennekom.
- Films, met Quakers erin.
- affiches op een station,
- badges,
- T-shirts,
- advertenties in een krant,
- website, *Quakers.nu*
- you tube filmpjes maken naar het voorbeeld van Quaker Speak.
- Een Quaker kaartspel, dat we al hebben.
- De nieuwe uitgave van Raadgevingen en vragen met de tekeningen van Erik,
- de kalender die we nu al een paar jaar hebben,
- onze Vriendenkring, waarvan soms iets verschijnt in Trouw in de rubriek Kerkbladen..
- Onze naam staat expliciet vermeld bij de leden van het INLIA, dat geldt ook voor de landelijke Raad van Kerken.
- Het beeldverhaal van de 2 ezels met de uitspraak: “Cooperation is better than conflict”, deze afbeelding is ontworpen door Quakers in Londen. Marlies deelde dit uit bij een workshop in Doorwerth, de volgende keer staan de Quakers er weer op, zoals ze ook in Londen gevraagd hebben om dit te melden.

We hebben het ook nog over discernment, onderscheiden, vanuit de stilte ons geroepen voelen tot het juiste. Als het hogere het wil, dan komt het ook wel. Dat vraagt ook vertrouwen. In de stilte ons afstemmen op wat de geest ons wil zeggen. We hoeven niet bang te zijn dat het gedachtengoed zal uitsterven. Dat blijft.

Er is een verhaal van een vrouw in Engeland. Zij is nog de enige Quaker die over is in het meetinghuis in haar stad. Ze blijft komen, vele jaren iedere zondag. Langzamerhand groeit de gemeenschap weer aan.

CO-OPERATION

IS BETTER THAN CONFLICT

Published by Quaker Peace & Service
Friends House, Euston Road, London NW1 0 01-387 3601

Van atheïst tot Quaker

Uit: Friends Journal 1 februari 2023 Illustraties door Fran Kie
Door John Marsh Ingezonden door Erik Dries

Een vragende agnost verwelkomen

Het geregistreerde aantal quakers in Noord-Amerika bereikte in 1967 een piek. Sindsdien hebben de Quakers, net zoals de meeste georganiseerde religies, leden verloren in de afgelopen 30 jaar. Wel hebben ze onlangs één aanhanger opgepikt: mij. Jaren, decennia zelfs, beschouwde ik mezelf als een doorsnee atheïst. Nu ben ik er niet zo zeker van. De Quakers zijn een gastvrije religie om die onzekerheid te beoefenen.

Tot voor kort paste mijn spirituele geschiedenis op de achterkant van een Ansichtkaart. Toen ik een jongen was, nam mijn moeder mijn zus en mij mee naar kerst- en paasdiensten. Verder speelde religie een verwaarloosbare rol in ons leven. Toen ik naar de universiteit ging, volgde ik een paar lessen filosofie, wat bevestigde wat tot dan toe een amorf atheïsme was geweest. En een paar jaar later, na de aanslagen van 11 september, raakte ik even in de ban van nieuwe atheïsten als Richard Dawkins, Sam Harris en Christopher Hitchens.

Zo stonden de zaken ervoor totdat ik een boek schreef over Walt Whitman. Ik vond diens pantheïsme en optimisme over het eeuwige leven geruststellend, maar uiteindelijk ook ongeloofwaardig. Tijdens het schrijven van dat boek heb ik mezelf echter gedegradeerd van atheïst naar agnost. Ik liep tegen fenomenen aan zoals het nauwkeurig afgestelde universum: de observatie dat als een half dozijn natuurkundige constanten ook maar in het minst

verschilden, noch leven, noch het universum dat leven geeft, zou kunnen bestaan.

Rond dezelfde tijd begon ik ook af te drijven naar een radicale nederigheid. Ik realiseerde me

dat er meer is dat we niet weten dan dat we wel weten, en niemand weet wat toekomstige kennis zal onthullen. Natuurkundigen en astronomen hebben bijvoorbeeld verschillende theorieën over waarom het universum zo fijn afgestemd lijkt. Misschien zijn er vele universums geweest, of misschien miljarden. Daarom zou het ons niet moeten verbazen dat er zonnen, planeten,

“Wat wij weten is een druppel, wat wij niet weten is een oceaan.”

Bron: ten onrechte toegeschreven aan: Isaac Newton; Brits wetenschapper, wiskundige 1642-1727

mensen en elementen bestaan in het ene universum waarin we ons toevallig bevinden. Maar dat is een hypothese; niemand weet het zeker. En als niemand het weet, aarzel ik om te zeggen dat ik het wel weet. In plaats van uit te gaan van de overtuiging dat God niet bestaat en vervolgens te zoeken naar niet-theïstische verklaringen van het universum, besloot ik zonder vooronderstellingen te beginnen en te kijken waar het bewijs toe leidde. Voor mij is nu, zoals bij de meeste agnostici: de jury er nog steeds niet uit.

Dat brengt ons bij de Quakers. Tijdens het schrijven van het Whitman-boek werd ik eraan herinnerd dat zijn ouders, hoewel ze formeel nooit tot de Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers) behoorden, sympathiseerden met de religie en met Elias Hicks, de Quaker-hervormer en, toevallig, hun buurman en collega-

boer op Long Island. Ik legde dat verband weg totdat ik voor een ander boek begon na te denken over het probleem van rijkdom in de Verenigde Staten van Amerika. Bij het zoeken naar oplossingen voor hoe de op hol geslagen rijkdom het Amerikaanse leven heeft

verwongen, keerde ik terug naar de Quakers en hun getuigenis van eenvoud. Voor de eerste Quakers betekende eenvoud: soberheid in kleding, spraak en bezittingen. Die vroege Quakers geloofden, dat soberheid alles wegnam wat hen van hun relatie met God zou kunnen afleiden. In recentere jaren blijven Quakers geloven in het elimineren van overbodigheden - inclusief en vooral de lawine van dingen die Amerikanen kopen - om zich te concentreren op wat er echt toe doet. Maar eenvoud is ook geëvolueerd naar soberheid, wat extra milieu- en sociale verplichtingen met zich meebracht. Die getuigenis van eenvoud houdt in dat individuen niet meer mogen gebruiken of claimen dan hun redelijk deel van rijkdom en natuurlijke hulpbronnen. Als vervallen socialist geloofde ik al in de deugd van eenvoud, vooral in de meer recente definitie ervan. Zo geloofde ik toevallig ook in de andere deugden die het Quaker-leven leiden: vrede, integriteit, gemeenschap, gelijkheid. (Voor een religie die toegewijd is aan eenvoud, is het acroniem voor deze

deugden, paradoxaal genoeg, 'smaak'.) Het enige dat ontbrak op mijn weg naar het quakerisme was een geloof in God.

Maar hier maken Quakers plaats voor die mensen, zoals ik, die de vraag hebben gesteld of God bestaat. Vroege Quakers geloofden dat individuen God direct konden ervaren. "Er is dat van God in ieder mens", zei George Fox, de vroege Quaker predikant. Dit zei hij bij ontelbare gelegenheden. Ik neem aan dat hij niet bedoelt dat iedereen God of een god is. Walt Whitman dacht dat. Maar dat hij bedoelde dat God zich thuis kan voelen in ieder van ons. Quakers schaften daarom de meeste attributen van het christendom af: geestelijken, de doop en zelfs de openbaring. Geen van deze kon de directe ervaring van God evenaren. Quakers namen ook een onorthodoxe vorm van bidden aan. In plaats van te luisteren naar wat priesters of pastoors te zeggen hadden, bidden ze in stilte en luisteren naar God, en soms spreken ze als ze geloven dat God hen iets te zeggen heeft gegeven.

Voor mij is de scepsis ten opzichte van de 'openbaring' cruciaal. Ik bewonder de Christus van het Nieuwe Testament, de leraar die sympathiseert met de armen, de zieken en de verschoppelingen; de profeet die verkondigt dat God zich elke mus en zelfs de haren op ons hoofd herinnert. Maar wanneer Christus zijn discipelen informeert dat zijn wederkomst tijdens hun leven zal plaatsvinden, en wanneer dat niet het geval is, begin ik me veel af te vragen. Zoveel van wat Christus predikt – geef je rijkdom op, negeer je familie – hangt af van het vooruitzicht van een naderend oordeel. Ik heb ook ernstige twijfels over de leer van de erfzonde en dus de noodzaak voor iemand om ervoor te boeten.

Naast het devalueren van de 'openbaring', hebben recentere Quakers ook de God herschikt naar wie ze luisteren en die tot hen kan spreken. Op de bijeenkomst, die ik bijwoon in centraal Pennsylvania komen vooral liberale Vrienden. Zij geloven dat God verschillende vormen kan aannemen voor verschillende mensen: van de enkelvoudige entiteit beschreven in de Bijbel tot een meer diffuse figuur. In 2017 keurde de Philadelphia Yearly Meeting de nieuwste versie van haar Faith and Practice goed, een soort gids voor Quaker-groepen. Naast God verwijst het naar 'het goddelijke' en naar 'het innerlijke licht'. Maar het staat toe dat zelfs die referenties te prescriptief kunnen zijn. Zoals Faith and Practice opmerkt: "Vrienden hebben veel termen of uitdrukkingen gebruikt om te verwijzen naar de innerlijke zekerheid van ons geloof: het Licht van binnen, het Innerlijke Licht, de Christus van binnen, de Innerlijke Leraar, de Goddelijke Aanwezigheid, Geest, de Grote Geest, de Geest van Waarheid, die van God in elke persoon, en het Zaad. . . . In tegenstelling tot vroege Vrienden beschouwen niet alle Vrienden zichzelf

tegenwoordig als Christenen of zelfs als theïsten. Vrienden komen uit zeer diverse religieuze achtergronden en ervaringen en passen hun verschillende perspectieven toe wanneer ze het Licht van binnen ontmoeten.

Omdat geloof in God noch in de Bijbel vereist is, denken sommigen misschien dat voor Quakers zo ongeveer alles mogelijk is. En ze zouden er niet erg naast zitten. Zoals Quaker-historicus Ben Pink Dandelion heeft geschreven: "Liberale Quaker-diversiteit kan eruit zien als een supermarktreligie, een pick-and-mix-benadering." Inderdaad, ongeveer het enige waar liberale vrienden het over eens zijn, is dat als het gaat om God of het goddelijke of het innerlijke licht, ze het nergens over eens hoeven te worden. In plaats daarvan verbinden ze zich tot een theologie van het 'absolute misschien'. Zoals dezelfde historicus het heeft verwoord, is spirituele waarheid voor Quakers 'gedeeltelijk, persoonlijk en voorlopig'. Iedereen bedient zichzelf - met af en toe een poging om aan anderen over te brengen wat hen is meegedeeld.

Wat doe ik tijdens het uur dat we elke

zondag in stille aanbidding doorbrengen? Ik denk na over hoe goed - of hoe slecht - ik de Quaker-deugden de afgelopen week heb beoefend en hoe ik ze de komende weken beter kan oefenen. Ik geniet ook van het uitstel dat stilte biedt van het spervuur van stemmen - boeken, kranten, muziek en internet - die strijden om mijn aandacht. Maar meestal luister ik, waarmee ik bedoel dat ik open sta voor alles wat God of het Goddelijke of het Licht van binnen mij te vertellen heeft. Tot nu toe kan ik niet zeggen of een van deze entiteiten met mij heeft gesproken. Maar ik heb gedachten gehad - onthullingen zelfs - die alleen kwamen omdat ik een uur in stilte doorbracht. En voorlopig kan het me niet zoveel schelen waar die gedachten vandaan kwamen, van mij of van God. Ik ben alleen maar dankbaar dat ze zijn gekomen, en ik ben Vrienden dankbaar voor het bouwen en onderhouden van een plek waar ze kunnen komen.

Het Quaker-geloof begrijpen via het dagboek van George Fox

QuakerSpeak, 14 oktober 2021

“Ik dacht dat ik, om een goede Quaker te zijn, A, B, C, D moest zijn, en als ik die dingen niet kon doen, was ik misschien geen goede Quaker”, zegt Chris Stern. Maar in de loop van zijn spirituele reis, vooral door het voorbeeld van George Fox, oprichter van de Quakers, is dit wat hij heeft geleerd: ‘Het is helemaal niet aan mij – mijn voornaamste doel is om open te staan voor leiding door een macht groter dan ikzelf.’”

De ouders van Chris voelden zijn geestelijke verwarring en moedigden hem aan om met een Vriend te praten die de geschriften van de vroege Quakers bestudeerde. Terwijl ze samen de dagboeken van Fox lazen, zag Chris in de 17e-eeuwse Engelsman iemand die veel op hem leek, ‘verward, gekwetst, niet zeker hoe hij moest reageren op de wereld om hem heen.’ Uiteindelijk hoorde Fox de Geest rechtstreeks. Chris vond hoop en vreugde in de boodschap die hij ontving. “Er is een ervaring die ons innerlijk kan overkomen als we aan het einde van onze eigen middelen komen en om hulp vragen”, zegt Chris. “Christus kan tot ons spreken in de huidige tijd en op het huidige moment en ons een boodschap brengen die transformatief is en een gids voor ons in ons leven kan worden.”

Chris Stern

Het Quaker-geloof begrijpen via het dagboek van George Fox

Hallo, ik ben Chris Stern en ik woon net buiten Media, Pennsylvania in de VS. Ik ga naar de stille samenkomsten van Middletown Friends Meeting hier in Lima, Pennsylvania. Ik ben opgegroeid in een Quakeromgeving. Mijn vader was een Quaker en mijn moeder ging samen met hem naar Quaker

George Fox

bijeenkomsten. Deze bijeenkomsten waren voor mij als kind een grote uitdaging. Ik vond sommige bijdragen die ik hoorde leuk als het mij lukte om stil te zitten en te luisteren. Maar stilzitten was erg moeilijk voor mij.

Ondertussen worstelde ik met het zien van heel veel mooie voorbeelden in de Quaker-bijeenkomst van mensen die een zeer vredelievend en liefdevol leven leken te leiden. Ik vond dit fijn en op veel manieren geruststellend, maar ook een enorme uitdaging. Dit omdat veel van de dingen die tijdens bijeenkomsten naar voren werden gebracht als 'de' manier van leven, helemaal niet gemakkelijk waren. Er werd vaak over de 'getuigenissen' verteld. Dat zijn de dingen waarvan Quakers geloven dat ze 'de' manier zijn om je leven te leiden. Maar er werd heel weinig gezegd over hoe je de kracht van binnenuit of van buitenaf kunt vinden om op die manier te leven. Dus ik merkte dat ik voortdurend tekortschoot en op een gegeven moment herinner ik me dat ik tegen mezelf zei: "Nou, ik kan geen goede Quaker zijn, dus dan zou ik echt niet meer naar de Quaker-bijeenkomst moeten gaan."

De reis die ik toen maakte, nadat ik de Quakers verliet, leidde mij vooral naar oosterse religies. Ik heb veel gestudeerd (vooral door te lezen), maar voor mij leken deze gewoon niet zoveel verschil te maken in wie ik was als persoon; Ik bleef nog steeds dezelfde, verward...

en niet wetend hoe ik op moeilijke situaties moest reageren. Uiteindelijk voelde ik mij open genoeg om naar het christendom te kijken, vooral dankzij enkele mensen die belangstelling voor mij hadden. In het bijzonder verscheen er weer een man, een Quaker, die een bekeringservaring had gehad en nu de vroege Quaker-geschriften las, in het bijzonder het Dagboek van George Fox. Mijn ouders, die mij hiermee zagen worstelen, raadden mij aan met deze persoon te praten. Hij heette Bill en het was

deze man die mij hierbij heeft geholpen. Hij was meteen behulpzaam en vroeg mij of ik regelmatig met hem het Journaal van George Fox wilde komen lezen. Dus hebben we samen het hele Journaal, de geschriften van George Fox, doorgenomen en gepraat over wat erin stond. Ik begon in te zien

dat George Fox een jonge man was die in een soortgelijke toestand verkeerde als ik: verward, gekwetst, niet zeker hoe te reageren op de wereld om hem heen. Hij ging naar al deze mensen voor advies en hulp, maar vond geen van beide. Toen had hij een krachtige ervaring, een innerlijke stem die zei: ‘Er is er één, namelijk Christus Jezus, die u kan helpen. Toen hij dit hoorde, maakte zijn hart een sprongetje van vreugde. Dus ik besepte toen dat er iets was dat hij had gevonden en ik wilde het ook vinden.

Een ‘innerlijk geloof’ is anders dan een religie die zo gemakkelijk iets kan worden dat we van buitenaf komt. De kracht van de Quaker-boodschap en van deze vroege geschriften was dat er een ervaring is die innerlijk tot ons kan komen. Speciaal als we aan het einde van onze eigen grenzen zijn gekomen. We kunnen om hulp vragen opdat Christus vandaag en op dit moment tot ons kan spreken. Zodat hij ons een boodschap kan brengen die echt verandering kan brengen en als een gids voor ons in ons leven kan zijn.

Discussievragen:

1. Wat kunnen we vandaag de dag leren door het Journal van George Fox en andere vroege Quaker-geschriften te lezen?
2. Chris vertelde dat hij het gevoel had dat hij geen goede Quaker was, want hoewel er “heel veel mooie voorbeelden waren in de Quaker-bijeenkomst van mensen die een zeer vredelievend en liefdevol leven leken te leiden..., werd er heel weinig gezegd over ‘hoe’ de kracht van binnenuit of van buitenaf te vinden om op die manier te leven. Hoe zou je mensen kunnen helpen die innerlijke kracht te vinden? Moet het een expliciete lering zijn, of is het beter om de mensen er zelf naar te laten zoeken?

Leren volgen

*Uitgekozen door Frieda Oudakker voor de gespreksgroep in Deventer
Uit Friends Journal, door Steven Dale Davison*

"Het is de leiding die ertoe doet, niet de leider. Het is de geest die ertoe doet, niet de persoon. Het is de dienst die ertoe doet en we zijn allemaal dienaren, zowel leiders als volgelingen, wanneer we gehoor geven aan de oproep."

Leiderschap groeit dus uit Quaker-spiritualiteit, door te proberen ons leven te leiden onder leiding van het Licht in ons. Het belichaamt de spirituele oefeningen om onze spirituele voelsprieten af te stemmen op het Goddelijke signaal, te leren onderscheiden wanneer het signaal echt van de Geest is en waar Hij ons heen probeert te leiden, en onszelf vervolgens te disciplineren om Zijn leiding te volgen.

Leiderschap is dan een manifestatie van voortdurende openbaring. We hebben iets nieuws gekregen om te zeggen of te doen waaruit Gods wens voor ons en voor de wereld blijkt.

Over geleid worden door de Geest

Voor Vrienden komt echt leiderschap van de Heilige Geest. Ware autoriteit voor leiderschap berust in de Geest, niet in de leider. Dus echt leiderschap is in feite echt de bereidheid om de leiding van de Geest te volgen in een vorm van dienstbaarheid.

Het middel om anderen te leiden is dus getuigen. Degenen die getuigen zijn die Vrienden die afgestemd zijn op de leiding van de Geest;

onderscheidingsvermogen bezitten; en zich toewijden aan een nederige, zelfs opofferende dienst. We belichamen deze spiritualiteit in de taal die we gebruiken om de richting van de bediening te beschrijven. Een "leiden" is iets waartoe we door de Heilige Geest zijn opgedragen.

De manier waarop leiderschap door de Geest geleid wordt, is de richting van een getuigenis naar een handelwijze: spreken wat men te zeggen heeft terwijl men doet waartoe men is geroepen. Omdat dergelijk leiderschap altijd gepaard gaat met getuigenissen - zelfs als het geen actie met zich meebrengt - is het door de Geest geleide spreken essentieel voor trouw leiderschap in de samenkomst.

In de praktijk vindt Quaker-leiderschap heel vaak plaats in getuigenis tijdens de zakenvergaderingen. Het is dus belangrijk dat de zakenvergadering wordt geleid als een wijdingsdienst en dat de bijdragen van de deelnemers - door zowel sprekers als luisteraars - worden behandeld als getuigenissen. Hetzelfde geldt ook voor onze commissievergaderingen, die vaak dienen als broedplaats voor leiders, leiders en volgers.

Mogelijkheden voor leiderschap komen natuurlijk ook voor in onze wekelijkse stille bijeenkomsten. Hieruit volgt dat samenkomen voor de wijdingsdienst als een laboratorium is, waarin we de praktijken van luisteren, onderscheiden en antwoorden leren, oefenen en ondersteunen, en dat we dit zowel doen als individuele leden als gemeenschap.

Omdat leiderschap een spirituele praktijk is, heeft de uitoefening ervan spirituele steun van de gemeenschap nodig. Om goede leiders te creëren, hebben we religieus onderwijs nodig in het geloof en de praktijk van luisteren en dienen. We moeten het proactief koesteren van getuigen zien als de belangrijkste manier om leiders naar voren te brengen in onze bijeenkomsten. Leiderschap heeft een robuuste infrastructuur nodig voor de zorg voor leiders en om onderscheidingsvermogen en dienstbaarheid te ondersteunen.

Omdat wij mensen het voertuig zijn voor het leiderschap van de Geest, en omdat de meesten van ons van nature niet erg goed zijn in deze spiritualiteit, hetzij als leider of als

volgeling, moeten we eraan werken. We moeten het leren, en daarom moeten we het onderwijzen en modelleren.

Muziek maken tegen kernwapens

door Martin Touwen

Wat Volkel in Nederland is, is Kleine-Brogel in België en Büchel in Duitsland, namelijk de plek waar inlandse piloten getraind worden om telkens zo'n 20 Amerikaanse kernbommen te kunnen droppen. Allemaal binnen een 100 km-straal rondom Heerlen/Aachen. Deze landen participeren daar-

Foto: Lebenslaute, Fliegerhorst Nörvenich 4-8-23

samen met Italië en Turkije, in de 'nucleaire deelname' van de NAVO, zonder zelf officieel kernmacht te zijn. Vreemd genoeg ontbreken hiervoor onderliggende (openbare) verdragen of een parlementaire toestemming. Voor het eerst na decennia is voor Nederland het bestaan recent officieel toegeven door de regering als reactie op een motie: Aansluiting Handelingen II 2022/23, nr. 968. Het VN-verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens wordt omzeild doordat het op scherp zetten in handen is van de Amerikaanse president en militairen. En uiteraard hebben deze landen het VN-verdrag inzake het verbod op kernwapens uit 2017 niet ondertekend.

Vliegtuigen en piloten zijn echter op het moment niet in Büchel gestationeerd, maar op vliegbasis Nörvenich, ten zuidwesten van Keulen. Büchel wordt namelijk op het moment voor 1 miljard Euro verbouwd om de toekomstige F-35 bommenwerpers te kunnen huisvesten. Ook worden door de VS de kernwapens gemoderniseerd om hen beter bestuurbaar te maken. Of dat veel uitmaakt bij een 30-voudige kracht van de bom op Hiroshima, vraag ik me wel af. In Duitsland wordt net door wapensmid Rheinmetall een fabriek gebouwd op vakantievliegveld Weeze vlakbij de Nederlandse grens om onderdelen voor de F-35 te maken. Een aardig deel van het Duitse 100 miljarden Euro pakket voor extra bewapening n.a.v. de Ukraine-oorlog zal aan deze F-35's opgaan. Ook in Nederland zal een deel van deze (dure) F-16 opvolgers geschrikt worden gemaakt voor het lanceren van kernwapens.

Vanwege de actuele ontwikkelingen en een uitnodiging door regionale initiatieven had protestkoor- en orkest Lebenslaute.net besloten om begin

augustus met zo'n 100 mensen actie te voeren rondom Nörvenich. Christiane en ik maakten er deel van uit. Letterlijk ron-dom: na een week voorbereiden en repeteren werden op 4 augustus 11 poorten van de vliegbasis urenlang geblokkeerd en zo met doorlopend musiceren gestoord. Helaas bleek er een

Foto: Lebenslaute, City Kirche Aachen, 5-8-23

twaalfde poort toch nog toegang te bieden, waardoor de ochtendploeg via een omweg uiteindelijk wel binnen kwam. Al trokken wij er niet omheen, bij mij kwam het beeld van Jericho op. Eén poort werd na ruim 6 uur door de politie (netjes) geruimd. Dit was op verzoek van de luchtmacht om zogenaamde veiligheidsredenen in het geval van een crash buiten; echter waarom gingen tot dan de trainingsvluchten wel door? De dag erop gaven wij een concert in een kerk in de binnenstad van Aachen voorafgegaan van een concertje op straat ter gelegenheid van de onthulling van een affiche over Hiroshima. Op Hiroshima-dag zelf was dan nog een, deze keer aangemeld, concert voor de (met NAVO-draad afgesloten) hoofdingang van de vliegbasis. Twee dagen hadden wij geluk met het weer, op de derde kwam het met bakken uit de hemel. Gelukkig is Lebenslaute super georganiseerd waardoor er snel grote tenten stonden. Alleen, de erg zachte nummers moesten we vanwege de geluidscoullisse schrappen.

Net zoals twee jaar geleden in Lützerath tegen de bruinkoolmijn hebben wij een indrukwekkende week beleefd. De meeste indruk maakten enkele stukken, voorop 'Hiroshima – Das kleine tote Mädchen' van Fazıl Say op basis van een tekst van Nazim Hikmet, met Duitse tekst en arrangement voor koor door Ulrich Klan, tevens dirigent tijdens onze première op 5 augustus. Het is geschreven vanuit de positie van een klein meisje uit Hiroshima dat 'aan je deur klopt'. Echter, ze blijft 'voor altijd 7 jaar, dode kinderen groeien niet meer'. Ik moest tranen wegpinken tijdens het oefenen, gelukkig niet tijdens het concert, en ik was niet de enige. Uiteindelijk vraagt het meisje om je handtekening opdat kinderen nooit meer op deze manier zouden mogen verbranden. In een ander stuk 'Oh, oorlog, welk ongeluk' van de Tsjechische

componist Leos Janacek van 1885 wordt beschreven hoe vertwijfeld ene Janosh reageert op zijn rekrutering. Helaas best actueel nu dienstweigering en pacifisme niet worden geaccepteerd in Oekraïne en Rusland. Ook zongen en speelden we het Dies Irae uit Benjamin Britten's 'War Requiem' (première in Coventry in 1962) met teksten van Wilfred Owen, die in november 1918 sneuvelde in een loopgraven. Gelukkig waren er ook opbeurende stukken zoals het (eveneens voor koor nu gearrangeerde) 'Friedenslied' van Dota Kehl uit 2022, die benadrukt dat de mensen die vrede willen, in de meerderheid zijn. En tot slot de 'Blechbüxenmarsch' (mars voor blikken dozen) van de Augsburger Puppenkiste, een mooie persiflage.

Naast het 'grote' repertoire had elk actiegroepje ook nog eigen muziek samengesteld. Je wilde tijdens de blokkade immers ook in kleine bezetting goed uit de verf komen. In ons geval was het publiek weliswaar beperkt (vooral bewakingspersoneel dat af en toe langskwam aan de binnenkant), maar de boerin die wij ontmoetten, beloonde ons met zonnebloemen en verse koffie.

De Doomsday Clock staat inmiddels dicht-ter bij 12 uur dan ooit: 90 seconden. Het is dus nog erger dan in de jaren 80 toen wij tegen nieuwe kernwapens demonstreerden. Toen wist de wereld samen het tij te keren. Nu leidt

Foto: Lebenslaute, Templergraben Aaken, 5-8-23

de angst voor de ander weer tot het willen afschrikken enz. en zijn we weer in een dodelijke spiraal terecht gekomen. Terwijl de veiligheid van de ander het uitgangspunt zou moeten zijn. Helaas wordt er door sommigen weer goed aan verdiend i.p.v. dat onze resources gaan naar de energietransitie. Het militaire aspect wordt buiten de klimaatberekeningen gehouden, terwijl kennelijk ruim 5% van de CO2-uitstoot hierdoor komt, veel meer nog dan door de civiele luchtvaart. Om er gek van te worden. Tegelijk klinken nog dagen na deze actieweek de liederen door mijn hoofd. Zo ook: 'Een andere wereld is mogelijk, een andere wereld is nodig, een vreedzame wereld' (Anne Tübinger).

Bescherming asielzoekers bereikt ondergrens.

Door QCEA ingezonden door Peter van Leeuwen

Eerst: Wat is en doet Quaker Council for European Affairs?

QCEA is ons Quakerteam in Brussel. De introductie op de website (QCEA.org) verwoordt het als volgt:

“QCEA brengt een visie van vrede, gerechtigheid en gelijkheid naar Europa en zijn instellingen. We pleiten voor een nieuwe benadering van veiligheid, met de nadruk op geweldloze benaderingen van conflicten. We promoten beleid dat de intrinsieke gelijkheid van alle mensen overal erkent en de angst voor de ‘ander’ vermindert.

Naast ons personeel in Brussel wordt QCEA bestuurd en ondersteund door Quaker gemeenschappen uit heel Europa”. Ook door Vrienden in Nederland.”

QCEA werkt vaak samen met andere organisaties in Europa, soms wel met 100, zoals hier:

Gezamenlijke verklaring: ngo's roepen lidstaten en Europees Parlement op: ga niet lager: verwerp het gebruik van mazen in de wet bij hervormingen van de EU-asielwetgeving

Veel maatschappelijke organisaties maken zich grote zorgen over hervormingen die nu op EU-niveau besproken worden. Daarbij gaat het over de asielwetgeving, met name over: crisis, overmacht, en zogenaamde “instrumentalisering”. De Europese Raad voor Vluchtelingen en Ballingen (ECRE) stelde daarover een verklaring op, mede ondertekend door QCEA en veel andere organisaties.

De verklaring zet uiteen waarom het huidige voorstel een heel schadelijk effect zou hebben op de grondrechten van mensen, die bescherming zoeken in Europa. De bestaande normen voor bescherming zouden aanzienlijk worden uitgehoud. In een zogenaamde 'situatie van instrumentalisering' zou de hervorming heel slecht uitpakken: vertragingen en uitzonderingen op de verplichtingen van de lidstaten worden dan mogelijk.

Bijvoorbeeld: de normen voor opvangvoorzieningen worden verlaagd; de registratie wordt uitgesteld; het gebruik en de duur van detentie wordt uitgebreid; de toegang tot rechtsbijstand wordt beperkt.

“Instrumentalisering” is een nieuw concept dat de afgelopen jaren aan

populariteit heeft gewonnen Het verwijst naar een scenario waarin staten asielzoekers als “instrument” gebruiken om hun eigen politieke doelen te bevorderen. Bijvoorbeeld door ze vrije doorgang door hun grondgebied en naar de EU toe te staan of zelfs te organiseren. Dit concept is echter vaag gedefinieerd in de verordening en de ondertekenaars verwerpen het concept volledig. Het treft namelijk mensen die bescherming zoeken en niet derde landen die zulke ‘instrumentalisering’ op touw zetten. Een belangrijk punt van zorg is dat deze afwijkingen gecodificeerd zouden worden in de EU-wetgeving. En dat in een sfeer van uitholling van mensenrechten voor migranten en een wijdverbreid gebrek aan naleving van bestaande normen.

De verklaring is gestuurd aan het Comité van de permanente vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten bij de Europese Unie. Dit comité bereidt alle ministers vergaderingen van de 27 landen voor en zoekt vooraf al zo veel mogelijk overeenstemming tussen de landen. Middels de verklaring vragen de maatschappelijke organisaties de lidstaten om "niet lager te gaan". Hiervoor bieden ze ook een lijst aan van normen die minimaal moeten worden gehandhaafd. Voor de volledige verklaring, zie de QCEA website www.qcea.org (engels).

Lezers die het werk van QCEA financieel willen steunen, kunnen dat het beste doen via onze (ANBI-erkende) supportgroep ‘Vrienden voor Brussel’ (quakers.nu/vvqrea/), zie de Vriendenkring pagina achterin: ‘*Vrienden in het hele land*’.

Wereldproblemen te lijf vanuit mijn tuin

door Sjoerd Uitslag

In de vorige Vriendenkring (nr. 7) stond een artikel over Christian Climate Action. Als een van de uitgangspunten van deze groep werd genoemd: "We zijn zelf het probleem waartegen we vechten. (...) We moeten betogen tegen het kwaad, zelfs als we weten dat we betrokken zijn bij het kwaad waartegen we betogen."

Hier zou ik graag een citaat naast willen zetten dat van grote invloed is op mijn eigen leven: (activisten nemen meestal ook in hun eigen leven grote stappen, bijv. door vegan te eten. Aandacht en steun voor wat nodig is om het sociale en fysieke klimaat te redden is belangrijk, beide vormen van verantwoordelijkheid nemen zijn waardevol, lijkt mij)

"Een moedige persoon vandaag de dag is een mens van vrede. De moed die we nodig hebben is om autoriteit te weigeren en uitsluitend beslissingen te accepteren die we zelf kunnen verantwoorden. Net zoals oorlog is groei ten koste van alles een achterhaald concept. Het zijn *onze* levens die worden geruïneerd. Erger nog, het is de wereld van onze kinderen die wordt verwoest. De enige mogelijke beslissing is daarom om ons te onthouden van alle steun aan destructieve systemen en te stoppen met ons leven te investeren in onze eigen vernietiging.

De voornaamste richtlijn van Permacultuur

De enige ethische beslissing is om verantwoordelijkheid te nemen voor ons eigen bestaan en dat van onze kinderen: "***Doe dit nu.***"

Deze stevige uitspraak komt uit de inleiding van het boek *Permaculture. A designer's manual* (1988) van de Australische bioloog Bill Mollison (1928-2016). Dit startte mijn zoektocht die leidde naar Zweden en naar de inzichten van George Fox. Sinds 2016 woon ik met mijn echtgenoot Arthur in een dorpje in Jämtland en begin dit jaar werd ik op de Zweedse Jaarvergadering verwelkomd als lid van *Vännernas samfund, kväkarna* (Zweedse Jaarvergadering van Quakers).

Het dorpje Jämtland

De term permacultuur is een samentrekking van permanente agricultuur en permanente cultuur. Het verwijst zowel naar de door Bill Mollison en David Holmgren in 1978 bedachte praktische ontwerpmethodede, de inmiddels wereldwijde beweging van permacultuur-activisten als naar de beoogde toestand: een stabiele en vreedzame samenleving gebaseerd op de principes van Zorg voor de aarde, Zorg voor mensen en Eerlijk delen met al onze medeschepselen- nu en in de toekomst. Het gaat om het observeren en toepassen van patronen uit verschillende ecosystemen en van volkeren die zich in het verleden en heden succesvol aan de verschillende omstandigheden hebben aangepast. Wie deze idealen vrij quaker-achtig vindt klinken, zit niet ver bezijden de waarheid. Er zijn door Vrienden gestichte permacultuurgemeenschappen zoals Whanganui Quaker Settlement¹ en netwerken als Permaculture for Refugees² en Quaker Earthcare Witness³.

Mij is gevraagd om voor de Vriendenkring iets te vertellen over ons permacultuurproject hier in Jämtland in het midden van Zweden. Na onze hele volwassen levens te hebben gewijd aan het eerder genoemde "betogen tegen het kwaad" via de SP en vakbondsactivisme, vonden we het tijd om zelf te bouwen aan tastbare alternatieven en de verandering te zijn die we willen zien in de wereld. Een gevleugelde uitspraak binnen de permacultuurbeweging- naar ik meen afkomstig van Geoff Lawton: *We can solve all the world's problems in a garden!*

¹ <https://www.quakersettlement.co.nz/>

² <https://www.permacultureforrefugees.org/>

³ <https://quakerearthcare.org/>

Arthur en ik streven ernaar om:

- Ons huishouden op orde te krijgen qua water, voedsel, energie, textiel, vaardigheden en impact op de biodiversiteit.
- Investeren in de lokale gemeenschap: ons beste beentje voorzetten in het dorp en de regio, leren van ieders ervaringen, vaardigheden en ideeën. Basisvoorzieningen op loopafstand onder gezamenlijk beheer.
- Een plek zijn waar mensen rust en inspiratie kunnen vinden. Bijvoorbeeld een cursuscentrum, retraite, werkvakantieplek of uiteindelijk zelfs een EC dorpje!

In een permacultuursysteem hangt alles met elkaar samen en zijn de relaties tussen elementen belangrijker dan de elementen zelf. Bijvoorbeeld de moestuin, de keuken, de regenton, een appelboom, de composthoop, wij zelf... Alles heeft meerdere functies en het streven is om elementen zo ten opzichte van elkaar te plaatsen dat er productieve relaties ontstaan en er minimale ruimte en energie nodig is voor een zo groot mogelijke netto-opbrengst.

Whanganui

Een Quaker gemeenschap in Nieuw Zeeland met als doel duurzaam samenleven en permacultuur

<https://www.quakersettlement.co.nz/>

Zestien huizen omringen een residentieel congrescentrum dat plaats biedt aan maximaal 40 personen en voorziet in de behoeften van NZ Quakers en andere groepen voor congressen, retraites enz. Het 20 hectare grote terrein is eigendom van een Quaker Trust, opgericht in 1975. Er is geen individueel eigendom van land: Het eigendomsrecht is daarom geen “eigendom”, maar eerder “voogdij”. Het zou gezien kunnen worden als een “papa kāainga”; gemeenschappelijke voorzieningen die warm worden gehouden door de mensen die in de omliggende huizen wonen. De infrastructuur is minimaal: carports zijn gecentraliseerd en de toegang voor voertuigen is geminimaliseerd.

Bewoners delen alle managementverantwoordelijkheden en werken samen met behulp van spiritueel onderscheidende besluitvorming. Een deel van de missie van de nederzetting is het vinden van duurzamere manieren om samen te leven en het ontwikkelen van een permacultuurbenadering van ons gebruik van het land.

Veertig jaar geleden werd de eerste zode omgedraaid om de Quaker Settlement op te richten. Vier Quaker echtparen begonnen op 20 hectare kale graslanden in Whanganui. Ze wilden een gemeenschap met een duidelijk doel en een onderwijs centrum maken.

Het land was daarvoor bezit van de Quaker School die van 1920 – 1970 daar was. Toen deze school gesloten werd namen de vier echtparen met een sterke visie van Quakerwaarden een grote sprong in hun geloof hierin. Zij verkochten hun individuele huizen in verschillende steden en werden door

veel andere Vrienden ondersteunt Zij investeerden hun pensioen jaren in het creëren van het begin van een gezonde gemeenschap
Veertig jaar lang wordt de visie van de stichters verder ontwikkeld en inspireert deze het fysieke en spirituele werk van de gemeenschap. Kale weilanden zijn nu boomgaarden en groentetuinen voedsel bossen en kweekbedden van inheemse zaailingen. Kippen en eenden voorzien de gemeenschap van eieren en mest voor de tuinen. Er zijn geen schuttingen of hekken tussen de afzonderlijke huizen. De vele bomen en struiken geven privacy schaduw en beschutting. De achthoekige Stille ruimte is in het hart van het ‘dorp’ van 16 huizen.

De gemeenschap is heel nauw verbonden met Whaganui’s omgeving en omwonenden door relaties en activiteiten van de mensen die hier leven. Dit is door vriendschappen, culturele en sportieve activiteiten. We zijn verbonden met de Iwi (de grootste sociale eenheid van de Maori’s, de oorspronkelijke bewoners van Nieuw Zeeland). We werken voor sociale rechtvaardigheid en milieu kwesties.

“Het lijkt een ander land” zei een bezoeker van de Quaker kolonie Whaganui .

Onze cultuur is gebaseerd op Quaker waarden van eenvoud, vrede, integriteit, gemeenschappelijkheid, gelijkheid, en rentmeesterschap. De gemeenschap functioneert volgens Quaker principes van samen besluiten nemen/ We proberen te leven in eenheid met het milieu terwijl we de natuurlijke ecologie van de streek verbeteren, die is gebaseerd op vastgelegde zandduinen.

Klimaatactie

Ingezonden door Extinction Rebellion

Citaat van de maand

“Het was te verwachten dat we nu de gevolgen van de opwarming echt zouden gaan merken. Maar zó veel verbroken records hadden we nog niet voorzien.” Sjoukje Philip, onderzoeker klimaatverandering bij het KNMI in de Volkskrant 5 aug 2023.

Op 2 augustus zijn zeven rebellen door de rechtbank veroordeeld voor opruiing. Waarom? Omdat ze hebben opgeroepen de A12 tussen de Tweede Kamer en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat te blokkeren als protest tegen fossiele subsidies. Want ondanks oproepen van wetenschappers, de Verenigde Naties en het Internationaal Energie Agentschap (IEA), en eerdere

Het Rode Kruis waarschuwt in een nieuw rapport dat de klimaatontwikkeling een grotere bedreiging vormt dan de coronapandemie. Volgens het World Disaster Report van het Rode Kruis is de klimaatverandering de grootste uitdaging van de internationale gemeenschap. Nu al zijn het aantal natuurrampen die verband houden met klimaat- en weersomstandigheden met 35 procent gestegen sinds 1990. “410.000 doden door extreem weer sinds 2010, 100 miljoen mensen per jaar moeten hulp zoeken”. De secretaris-generaal van het Internationale Rode Kruis waarschuwde dat “klimaatverandering een grotere impact zal hebben op de middellange en lange termijn, op het menselijk leven en op de aarde”. Hij roept de internationale gemeenschap op om de uitstoot van broeikasgassen drastisch te verminderen.

beloftes om ermee te stoppen, blijft de overheid meer dan dertig miljard euro per jaar in de fossiele industrie pompen. En daarmee plegen ze klimaatgeweld: ze versterken de klimaat- en ecologische crisis en dragen zo actief en moedwillig bij aan het jaarlijks sterven van honderdduizenden mensen, de ont-heemding van tientallen miljoenen mensen en de ineenstorting van het hele ecosysteem. Dat moet stoppen!

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!

Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):

1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@quakers.nu. Website: quakers.nu

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris' Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marieke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsy, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070- 3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: hulpfonds@quakers.nu.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

**‘Quakers en ik’ do 14 september
online 20.00-21.15**

Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 email: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 email: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, email: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per mnd. 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Email: haagsevrienden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website quakers.nu
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	10.30 Iedere 3 ^e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan email: friedaoudakker@gmail.com of tel. 0644794366,
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. zie www.facebook.com/QuakersGent	In Buurthuis Het Hoeveke Patiëntjestr 62. Gent. info: Quakercircels@gmail.com .
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	In principe 2 ^e wo van de maand 17.30-19.00. (volgende: 13 sept.)	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marliestjallingii@home.nl . huiskamerbijeenkomst

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten (dit is een landelijke link die je kunt openen. De meeting begint als er één iemand opent Je kunt de link vinden op website van de Quakers: quakers.nu.

*De verwondering in de tuin van
Lucas de Groot*

Bloemen en insecten

*In de tuin van Margo en
Lucas de Groot:
Eén en al verwondering,
een echt paradijs?*

